

Styrelsen	2023-12-15
Handling nr	8.1
Handläggare	Sara Frank
Daterad	2023-12-07
Reviderad	2023-12-15

**Till
Styrelsen för Västtrafik AB**

Risکاناليس 2024

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av nedanstående föreslås styrelsen besluta

- att föregående års uppföljning av intern kontrollplan inte föranleder några ändringar i föreslagen riskanalys,
- att ställa sig bakom Riskanalys 2024 som innehåller övergripande risker i bolagets verksamhet,
- att ge VD i uppdrag att vidta åtgärder för att minimera de identifierade och prioriterade riskerna samt att vidta åtgärder för att minimera effekterna om de skulle inträffa, samt
- att ge VD och Västtrafiks presidie i uppdrag att bedöma och genomföra urval av risker med påverkan på 2024 års styrelseagenda.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Sara Frank

Rapport

Risikanalys Västtrafik AB 2024

2023-11-21

Innehållsförteckning

Inledning	4
Riskområden	4
Risker per område	5
Risk att andelen hållbara resor i Västra Götaland inte ökar	5
Risk att kollektivtrafiken inte har god geografisk tillgänglighet	6
Risk att kollektivtrafiken inte är enkel, trygg och inkluderande.....	6
Risk att kollektivtrafiken inte ger låg miljöpåverkan	8
Risk inom det finansiella området	8
Risk inom området leverans av trafik	9
Risk inom IT området	11
Omvärldsrisker.....	12
Skattning av risker	14

Inledning

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) har tagit fram ett trafikförsörjningsprogram som beslutats av regionfullmäktige och avser perioden 2021–2025. Västtrafik erhåller även målsättningar i och med regionfullmäktiges budget samt ett 2-årigt uppdrag från IKN. Programmet, budgeten och uppdraget har sedan i sin tur, tillsammans med andra strategiska dokument, styrt innehållet i Västtrafiks affärsplan. Planen innehåller, utöver övergripande strategier, fokusområden som syftar till att uppnå de mål som fastlagts för perioden. Nedanstående riskområden och risker är identifierade och förhåller sig sedan till dessa mål.

De senaste åren har omvärldsfaktorerna förändrat sig i en relativt snabb takt. Först osäkerheter och risker utifrån pandemin och sedan utifrån kriget i Ukraina, ekonomisk osäkerhet med höga bränslepriser, lågkonjunktur, ränte- och inflationsökning med mera. 2020 uppdaterades riskanalysen under pågående år (utifrån pandemin) men innehållet i dokumentet förändrades löpande under ett år även om summeringen sker vid ett tillfälle. Organisationen gör riskanalyser inom olika områden löpande utifrån händelser och behov.

Utöver nedanstående redovisade risker har styrelsen vid två genomförda workshops diskuterat aktuella frågeställningar utifrån oegentligheter och välfärdsbrottslighet, samt kundperspektivets påverkan på olika områden. Utifrån riskpoäng åtta eller högre blev slutresultatet av dessa diskussioner inte en del av nedanstående redovisning, frågorna kommer däremot fortsatt att följas under kommande år.

Riskområden

Västtrafiks övergripande riskområden är identifierade enligt bilden nedan. Riskerna är indelade utifrån Västtrafiks målstruktur och till detta har sedan finansiella området, leverans av trafik och IT lagts till som separata riskområden. Omvärldsrisker har samlats i en egen gruppering. Målen har definitioner som fastställt vad det innebär att Västtrafik uppnår dem.

Risk för oegentligheter ses som särskilda frågeställningar som ska beaktas inom samtliga övriga risker.

Risker per område

Nedan presenteras de risker som utifrån en sannolikhet och konsekvensbedömning erhåller riskpoäng åtta eller högre enligt definition i Västtrafiks spelregel för riskanalyser (VT S 031 Riskanalys). För definition och metod se utdrag ur spelregeln i slutet av detta dokument. Kortfattad beskrivning av åtgärder är framtagen i syfte att skapa en bild av vilket arbete som pågår. Utförligare presentationer och underlag finns att redovisa.

Risk att andelen hållbara resor i Västra Götaland inte ökar

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
HR1	<p>Risk att inte nå det övergripande målet "ökad andel hållbara resor" ifall samhällets infrastruktur tex vägnät, bussfiler, depåer, pendelparkeringar m m inte utvecklas i den takt som Västtrafik är i behov av och som framgår av olika strategier. Läget försvåras av att det är många aktörer inblandade med olika ansvar.</p> <p>Åtgärd: Ta fram gemensamma genomförandeplaner med kommunerna såsom Koll 2035 och Målbild Tåg 2035. Samverkan med Göteborgs Stad om depåer mm. Fortsatt arbete med Sverigeförhandlingen bidrar till gemensamt synsätt och åtgärder. Upprätta avsiktsförklaringar och överenskommelser mellan parter för att tydliggöra respektive parts ansvar.</p>	4	4	16
HR2	<p>Risk att den ekonomiska konjunkturen med förväntad inflation, arbetslöshet, minskade skatteintäkter och pågående uppdrag om 50% självfinansieringsgrad mm, kräver prioriteringar vilket inte ger tillräckligt utrymme för satsningar i trafik såväl som fordon och infrastruktur. Arbetet med intäktssäkring kan bidra med intäktsökning, men samtidigt innebära minskning i resandet. Samtidigt kan konjunkturen ge en för kollektivtrafiken positiv trend som mildrar.</p> <p>Åtgärd: Fokusområdet ekonomisk hållbarhet ska skapa förutsättningar och möjligheter för fokusområde öka marknadsandel, genom bla intäktssäkring, effektiv användning av befintliga medel. Dvs att Västtrafik blir än mer effektiv i att använda medel som finns tillgängliga och säkerställer det i alla led. Ta tillvara på de möjligheter till effektivisering som finns och att utforska nya möjligheter till att utifrån kundens behov finna lösningar.</p>	4	3	12
HR3	<p>Risk för att ökning av restider, förändrade resvägar i samband med ombyggnationer, vilket påverkar enkelheten och tryggheten. Gäller samtliga trafikslag. Löpande förändringar ger också ökat behov av stabil information till kunderna.</p> <p>Åtgärd: Löpande arbete i diverse forum och processer i nära samverkan med berörda kommuner, Trafikverket m fl. Framkomlighet, samverkan.</p>	4	3	12
HR4	<p>Risk för att kollektivtrafiken inte prioriteras enligt riktlinjerna inom KomFram Gbg. Beslutade principer medför att kollektivtrafik, cykel och gång samt näringslivets transporter ska prioriteras.</p> <p>Åtgärd: Tätt samarbete med övriga externa parter i KomFram</p>	3	4	12

	Gbg kring prioriteringar, trafiklösningar och kommunikation. Det finns nu en väl utbyggd intern som extern organisation kring detta område. Tät dialog och samverkan kring förutsättningar tillsammans med trafikföretag. Regelbunden rapportering till styrelsen runt problematik.			
--	---	--	--	--

Risk att kollektivtrafiken inte har god geografisk tillgänglighet

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
T1	Risk för att samverkan med kommuner och delar av regionen kring förändringar och behov brister. Inom området kollektivtrafik möts ett stort antal instanser, politiker och tjänstemän. Kunskapen för området varierar utifrån roll. Det kan även med bra samverkan vara svårt att beskriva och förstå helhetsperspektiv samt de förutsättningar som finns. Även risk för ett förväntningsgap mellan kommuner och Västtrafik med olika målbilder och tuffa ekonomiska förutsättningar. Åtgärd: Finns ett strukturerat arbete för att löpande samverka med kommunerna och regionen. Pågår gemensamt utvecklingsarbete med kommunerna, regionen, Länsstyrelsen och Västtrafik för att bättre knyta samman samhällsplanering och kollektivtrafik. Nytt arbetssätt inom trafikplanering med större fokus på helhet och utifrån geografiska team. Nytt initiativ kring stärkt kommunikation kring förstudier och trafikupphandlingar.	4	3	12

Risk att kollektivtrafiken inte är enkel, trygg och inkluderande

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
E1	Risk för brister inom störningsinformationen. Åtgärd: Informationsflödet genom berörda system och områden har kartlagts för att hitta utvecklingsområden. Brister har noterats och kräver utveckling. Utveckling som krävs i området prioriteras utifrån Programmet Framtidens Trafikinformation. Programmet syftar till att ta hand om brister och säkra bra och rätt utveckling framåt. Arbetet innebär en översyn av arbetsrutiner, system och processer.	4	3	12
E2	Risk att Västtrafik inte har tillräckligt goda kundmöten och därmed inte uppfyller kundlöftet. Åtgärd: Förbättra förutsättningarna för kommunikation med kundnära personal. I dialog med trafikföretagen förbättra arbetsmiljö och öka tryggheten för medarbetarna samt fortsatt fokus på samarbeten utifrån förarbrist, samt förnya och intensifiera utbildningsinsatser kopplade till kundmötet.	4	3	12
E3	Risk för diskriminering av personer med funktionsvariationer. Åtgärd: Arbete pågår med att ta fram riktlinjer för att gå ombord, resa med och stiga av fordon, med fokus på äldre, barn och personer med funktionsnedsättningar. Nyckeltal och uppföljning av faktisk leverans av tillgänglighetsanpassade fordon till kund behöver utvecklas. Arbetsgrupp uppstartad för att fokusera på området.	4	3	12
E4	Risk att inte leva upp till Barnkonventionen i Västtrafiks	3	3	9

	<p>planering av trafiken, av barn som resenär i vår trafik och barns rättigheter i leverantörsleden.</p> <p>Åtgärd: En handlingsplan för kollektivtrafik på jämlika villkor är fastställd och utöver de fem åtgärdsområdena i Strategin har ett sjätte område som handlar om barns rättigheter lagts till. Riktlinjer för Barns rättigheter som resenär och i leverantörsled har tagits fram och förankring pågår. Arbete pågår med att ta fram riktlinjer för att gå ombord, resa med och stiga av fordon med fokus på äldre, barn och personer med funktionsvariationer. Försök pågår att utbilda förare i bemötande av människor i utanförskap.</p>			
E5	<p>Risk att trygghetsmålet ej uppnås då samverkan krävs mellan flera parter med olika ansvarsområden (partnerföretag, kommuner, polis m fl) samt att ansvarsområden i sig kan vara otydliga. Västtrafik råder bara över vissa delar. Regionens storlek är också en utmaning att kunna bli bistå med närvaro på hållplatser och resecentrum. Hårdnande ekonomiskt klimat medför även risk för fler konfliktytor samt personer i utanförskap. Även samhällsklimatets utveckling i stort inkluderat, risker med släckning av belysning, minskat underhåll på grund av besparingskrav etc.</p> <p>Åtgärd: Arbetar med kommuner, polis m fl som bland annat resulterat i flera gemensamt undertecknade medborgarlöften, trygghetsvällar. Definiera och fokusera på särskilt otrygga platser, uppföljning i olika led mm. Pilotprojekt med lokaler i samverkan initieras Q4 2023 och Q1 2024 för ökad möjlighet till effektiv samverkan.</p>	3	3	9
E6	<p>Risk för bristfällig infrastruktur kring hållplatser och vid byten. Ur tillgänglighetsperspektiv såväl som trygghets- och säkerhetsperspektiv samt leveransperspektiv.</p> <p>Åtgärd: Löpande pågår arbete kring att förbättra information och tillgänglighet på hållplatser, även tillfälliga. Arbetet bedrivs i nära samarbete med väghållare och Fastighetsstöd. Riktlinjer för hållplatser tas fram.</p>	3	3	9
E7	<p>Risk för att inte nå målen i Strategin för en kollektivtrafik på jämlika villkor.</p> <p>Åtgärd: En handlingsplan för kollektivtrafik på jämlika villkor är fastställd och arbete pågår för att genomföra åtgärderna. Hösten 2022 startade "Aktiv involvering" ett forum för samverkan med funktionshinderorganisationer som utgör en tydlig gemensam "ingång" för frågor som är angelägna ur funktionshinderperspektiv. Forumet har möten och genomför insiktsworkshops och andra utbildningsinsatser flera gånger om året. I forumet diskuteras olika behov och förbättringsområden ur ett inkluderingsperspektiv, vilket redan lett till att vissa steg tagits. Men mycket återstår att göra och arbetet fortgår. I Västtrafiks större utvecklingsprogram ingår tillgänglighetsanpassning från början.</p>	3	3	9

Risk att kollektivtrafiken inte ger låg miljöpåverkan

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
M1	<p>Risk att inte uppnå miljömålen p g a svårigheter att upprätta nödvändig laddinfrastruktur, tillgång till mark, fysisk tillgång till el, nödvändigt effektbehov och rätt typ av fordon samt även tillhörande diskussioner om finansiering. Detta är en kritisk framgångsfaktor för den fortsatta elektrifieringen av kollektivtrafiken. Många aktörer är inblandade och har olika ansvar och intressen,</p> <p>Åtgärd: Fortsätta arbeta i etablerade forum med berörda parter. Vid behov upprätta avsiktsförklaringar och/eller överenskommelser för att tydliggöra respektive parts ansvar. Arbeta förebyggande för gemensam bild av frågan.</p>	4	3	12
M2	<p>Risk att inte uppnå miljömålen på grund av stora osäkerheter på energimarknaden gällande tillgång, pris och klimatprestanda.</p> <p>Åtgärd: Kommer utreda framtida energislag och dess risker samt möjligheter. Västtrafik har tagit fram reduceringsplaner och processer för att arbeta med åtgärder i trafiken vid händelse av bristande energitillgång. Västtrafik följer marknaden inkl priser och för samtal med branschen.</p>	3	3	9
M3	<p>Risk att inte uppnå miljömålen då målen är satta som utsläpp per personkilometer. Ett lägre resande innebär att antalet utförda personkilometrar lägre, vilket i sin tur innebär att utsläppen fördelas på färre personkilometrar. Det innebär att Västtrafik kommer ha ett ökat utsläpp per personkilometer, trots åtgärder.</p> <p>Åtgärd: Västtrafik följer åtgärderna i miljö- och klimatplanen, målen kompletteras med uppföljning av totala utsläpp och utförda kilometer för att följa att de planerade åtgärderna ger förväntade effekter om än inte per personkilometer, men i totala utsläpp räknat eller i utsläpp per fordonskilometer.</p>	2	4	8

Risk inom det finansiella området

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
F1	<p>Risk för kostnadsökning på grund av indexutfall under året.</p> <p>Åtgärd: Uppföljning och rapportering sker månadsvis. Där används Konjunkturinstitutets prognoser. Där inga prognoser finns används enkla beräkningsmodeller för transparens alternativa prognoser har använts vid behov. Byte av drivmedel sker för att minska konsekvenser. Aktiv dialog sker med övriga Trafikhuvudmän, trafikföretag, indexråd mm.</p>	4	3	12
F2	<p>Risk att stora infrastruktur blir försenade med bl a ökade kostnader som följd. VGR är ofta medfinansier, vilket medför att det blir ekonomiska konsekvenser även för Västtrafik.</p>	4	3	12

	Åtgärd: Samtliga projekt arbetar för och bevakar att projekten drivs effektivt. Prioriteringar och justeringar i ambitionsnivå krävs för att hålla budgetar.			
F3	Risk för ökade kostnader främst avseende trafikavtal, upphandlingar, fler överprövningar etc. utifrån en lågkonjunktur och att historiska affärsmodeller inte längre fungerar på grund av en rörlig omvärld. Åtgärd: Västtrafik upprättar sedvanliga prognoser på kort och lång sikt och eventuellt kommer arbetet vid behov förstärkas, löpande, med ytterligare analyser. Västtrafik följer löpande informationen runt om i Sverige såväl som internationellt och arbetar även nära trafikföretagen för att tidigt se eventuella problemområden och för att bibehålla partnerskapet.	3	3	9
F4	Risk för bristande uthållighet i arbetet med betalningsviljan. Åtgärd: En handlingsplan för intäktsäkring har tagits fram med åtgärder inom flera områden som kommer att påbörjas och i vissa fall verkställas fullt ut under 2024. Det handlar om fortsatt arbete med att öka valideringsgraden på buss i GMP, en effektiv biljettkontroll med nya arbetssätt, fler betalande resenärer på tåg och båt, bättre tekniska förutsättningar i form av bland annat ökad tillgänglighet och pålitlighet för visering. Och försäljningsutrustning ombord samt inte minst beteendepåverkan genom kommunikation.	3	3	9
F5	Risk att inte uppnå det övergripande ekonomimålet "budget i balans" då förutsättningarna kan förändras utifrån en svår ekonomisk situation för VGR, konjunktur, krav på 50% självfinansieringsgrad med mera. Åtgärd: Västtrafik upprättar sedvanliga prognoser på kort och lång sikt. Västtrafik för dialog med berörda parter såsom nämnd, ägare och kommun om de effekter som bedöms uppstå, behov av nya målnivåer samt prioriteringar som krävs. Västtrafik deltar i utredningen avseende 50% självfinansieringsgrad. Fortsatt arbete utifrån affärsplanens fokusområde "Ekonomisk hållbarhet"	4	2	8
F6	Risk för att förändrade kundbeteenden, liksom förändrade normer i samhället, leder till fuskåkning. Åtgärd: Arbetet med att införa och upprätthålla påstigning fram och krav på att visa biljett, i all trafik utom spårvagn och stombuss, fortsätter i den takt det är möjligt med hänsyn till trafikavtal mm. Frekvent och datadriven biljettkontroll sätts in där det behövs mest och ska i förlängningen fokusera mest på den trafik som fortsatt måste ha påstigning i alla dörrar.	2	4	8

Risk inom området leverans av trafik

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Risk nivå
L1	Risk att trafikföretagen har svårt att finna förare. Det finns även risk för att den upplevda tryggheten för förare minskar, liksom attraktiviteten till yrket i och med det. Detta påverkar förutsättningar att bedriva verksamheten med de resmöjligheter och den kvalitet Västtrafik behöver för att nå målen för alla trafikslag. Risk att inte kunna utföra all trafik. Åtgärd: Västtrafik arbetar i tät samverkan med trafikföretagen	4	4	16

	och branschen både i syfte att kunna attrahera fler till branschen men också för att behålla arbetskraften. I det arbetet stöttar tex Västtrafik partners genom att medfinansiera utbildning av bussförare under 2023 och 2024 och verka för att det finns utbildningar. Förutsättningar och arbetsmiljö ses över. Västtrafik har också bildat ett trygghetsråd med partners. Där diskuteras gemensamma riktlinjer samt förhållningssätt kring hot och våld. Rådet arbetar med åtgärder så som trygghetsvårdar, kameror i och på fordon, hållplatser samt resecentrum m m. En nationell handlingsplan tas fram i samverkan med Svensk kollektivtrafik. Västtrafik ser även över hur VT i vår roll kan förbättra för kundnära personal utifrån deras arbetsmiljö.			
L2	Risk: att stora förseningar för leverans av nya tåg. Åtgärd: Projektet för Nya tåg genomför regelbundet revisioner i produktionen så att Västtrafik säkerställer att leverantören levererar enligt avtal. Styrgruppen för nya tåg för tät dialog med leverantören så att leveransplanen följs och nödvändiga åtgärder vidtas. Extra tåg hyrs in.	3	4	12
L3	Risk för sämre leverans orsakade av lägre marginaler hos trafikföretag utifrån pressade anbudspriser samt den allmänna lågkonjunkturen där kostnadsökningar inte alltid täcks av den indexerade ersättningen. Upphandlingseffekterna har de senaste åren varit till Västtrafiks fördel. Trenden är att kostnaderna pressas vilket minskar marginalerna för trafikavtalen. Åtgärd: I samband med upphandlingar gör Västtrafik en prövning av anbudspriserna för att säkerställa att de inte är onormalt låga. Västtrafik följer och är aktiva i det nationella indexrådet som verkar för en indexering av trafikavtal som ska eftersträva en följsamhet med kostnadsutvecklingen. Utöver detta följer Västtrafik leveransen löpande och verkar tätt tillsammans med trafikföretagen för att tidigt se problemområden och gemensamt med trafikföretag säkerställa kvalitet och leveransförmåga över tid.	4	3	12
L4	Risk för brister i nödvändig infrastruktur och fordonstillgång tåg. Åtgärd: Kontinuerlig riskbedömning och prioritering utförs. Erhållet material från Trafikverket (såsom järnvägsnätsbeskrivning, tågplan etc) utvärderas. Löpande möten med affärsledning, Trafikverket mm. Deltar i ett antal centrala grupperingar som arbetar med riskhantering av järnväg. Synkronisering av processerna och kartläggning pågår med Västtrafik, SJ och Trafikverket. Leveransplan nya tåg följs noga. Samarbete med Transitio angående ersättning Itinotåg för Kinnekullebanan samt utredning/behovsanalys RS.	3	4	12
L5	Risk för brister i nödvändig infrastruktur för spårvagn och buss främst inom Göteborg under byggtiden av stora projekt som påverkar framkomligheten och störningskänsligheten. Gäller även depåer och utmaningar med placering av dem kopplat till dels behov men även marktillgång. Trafiken går långsamt och minskar därmed i attraktivitet. Åtgärd: Tätt samarbete med Göteborgs Stad prioriteringar och nödvändig utveckling. Krav på underhållsplaner av banan för	4	3	12

	att säkerställa långsiktighet. Närhet kring platser, analys av läget genom yttretrafikledare och kundnära personal.			
L6	Risk för att brister i äldre spårvagnarnas fordonskvalitet och brister i infrastrukturen försämrar leveransen. Åtgärd: Samtliga parter arbetar med frågan. Affärsledningen följer via fordonsforum att fordonskvaliteten skall ligga på rätt nivå. Affären spårvagn följer upp, i enlighet med banavtalet, att banan håller normalstandard och att banarbeten som sker ger så lite kundpåverkan som möjligt. Fordonsforum följer löpande brister i fordonskvalitet och agerar på det som kräver särskild hantering. Kring kvalitet är det särskilt utmanande med spårvagnsmodell M32 där ytterligare åtgärder krävs för att få mer fordon i trafik.	4	3	12
L7	Risk för försenad etablering pga svårigheter med infrastruktur i form av bryggor, natthamn, laddinfrastruktur, framdragnings el och kapacitet el samt leveranstid för fartyg i samband med elektrifiering av båttrafik inklusive svårigheter med transportsstyrelsens regelverk som ännu inte är anpassat för eldrivna fartyg. Åtgärd: Särskild riskanalys görs inom ramen för förstudier och upphandling. Dialog med kommuner, nätägare och eventuellt andra intressenter inför upphandling. Avtals- och etableringstider samt eventuell tid för dispens avseende fartygskrav ses över.	3	3	9

Risk inom IT området

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
IR1	Risk för sabotage och informationsförlust pga. att obehöriga kommer åt Västtrafiks nätverk (t ex butiker). Cyberhot rent generellt ökar i samhällsutvecklingen, mer hemarbete och nu även krigshot. Åtgärd: Preventiva åtgärder som tekniska skydd av nät, server och klientdatorer. Avveckling av gamla och osäkra system samt testning och verifiering av system i drift. Åtgärder för att förstärka övervakning/upptäckt Upprätta "Security Operations Center" (SOC) för 24/7 övervakning, Kompetensutveckling, utbildning kopplat till medvetenhet, samt etablering av kompetensforum för utvecklare (säkerhet). Samarbete med regionen, kompetensutbyte och nyttjande av gemensamma tjänster.	4	4	16
IR2	Risk att lägre kvalitet på grund av bristande underhåll samt bristande operativa processer medför att verksamhetskritiska system blir instabila och tidvis otillgängliga för verksamhet och kunder. Hög grad av ny personal ökar risken. Åtgärd Klassificering av system utifrån påverkan på verksamhet. Tydliga överenskommelser mot driftorganisationen om tillgänglighet för system. Förbättrad och automatiserad kvalitetssäkring. Förstärkning av rutiner för ändringshantering. Förstärkning av operativa rutiner för incidenthantering. Utbildningsinsatser för ny personal.	4	3	12
IR3	Risk för inaktuell information i systemen (ex hållplatsdata ang. tillgänglighet eller reseplanerarens data ang. fordonens	3	3	9

	tillgänglighet). Det finns även brister i trafikavtalen som försvårar möjligheten till indata. Åtgärd: Inventering samt klassning av informationen pågår ur ett säkerhetsperspektiv. Det ger samtidigt kunskap om informationen i systemen samt befintliga processer. Trafikinformation är ett prioriterat område i affärsplanen. En områdesledning är tillsatt och har som övergripande mål att ge korrekt info ut i Västtrafiks kanaler till kund och partners.			
IR4	Risk System kopplade till biljettvisering och försäljning ombord och hos försäljningsombud riskerar att avtal löper ut samt att system når slutet på sin tekniska livslängd innan systemportföljen hinner förnyas. Åtgärd Förstudiearbete för att beskriva en framtida arkitektur inom området. Start och genomförande av program, inklusive upphandling, för att realisera arkitekturen. Aktiviteter inom avtalsområdet för att säkra en övergångsperiod med befintliga leverantörer och system. Återrapporteras om aktuellt till styrelse i samband med årlig uppföljning av upphandlingsplanen.	3	3	9
IR 5	Risk: Västtrafik är starkt beroende av IT och förväntan på tillgänglighet har ökat. Avbrott i den digitala leveransen medför minskad förmåga att leverera kollektivtrafik, att leva upp till uppdraget i civilt försvar, att skapa trygghet för resenärerna, att säkra intäkter via biljettförsäljning mm. Åtgärd: Säkerställa kontinuitetskrav för kritiska system/IT-leveranser utifrån kostnads-nyttoanalys och definiera behovsnivå för att säkerställa rätt kapacitet för rätt område.	3	3	9
IR6	Risk att brister i fordonskvalitet med avseende på skydd mot cyberrisker försämrar trafikleveransen. Åtgärd: Genomföra och löpande följa upp tester av fordon med avseende på cybersäkerhet, uppdatering och uppföljning av kravställning mot fordonsleverantörer. Förtydligande av rutiner till trafikföretagen. Genomgång och uppdatering av rutiner för livscykelhantering. Lägga med fordons-IT i aktiviteter för cybersäkerhetstester samt åtgärda och följa upp brister.	3	3	9
IR7	Risk för problem att bedriva vidareutveckling av system och samtidigt hantera teknisk skuld. Äldre system medför risk för att leverantörer slutar supportera system. Avsaknad av planer för livscykelhantering/uppdatering innebär dåligt underhållna system och databaser. Åtgärd: Tillsammans med verksamheten skapa en aktiv livscykelhantering och systemkartläggning. Beakta möjligheten att använda befintliga system vid nya verksamhetsbehov.	4	2	8

Omvärldsrisker

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskenivå
R1	Risk för stigande energipriser. Ett högre energipris ökar trafik kostnaderna, men kan leda till ett ökat kollektivt resande. Borttagandet av skattebefrielsen på biogas och biodiesel ökar kostnaderna ytterligare. Åtgärd: Löpande bevakning av indexens utveckling. På längre sikt följs utveckling genom budgetarbetet och	4	3	12

	långtidsprognosen. Samverkan och dialog i olika forum för att sprida kunskap om konsekvenser av borttagande av skattebefrielsen samt arbeta för att den i någon form återinförs. Avrapporteras till styrelsen regelbundet.			
R2	Risk för att den upplevda tryggheten i samhället minskar och får en negativ påverkan på Västtrafiks förmåga att uppfylla uppdrag och mål. Detta påverkar i stor grad även förarnas vardag och möjligheten till att göra föraryrket attraktivt. Åtgärd: Situationsanpassad brottsprevention i samverkan med strategiska men även lokala aktörer och baserat på ett resenärsperspektiv. Trygghetsskapande åtgärder med bl a samverkan i hela regionen, men även trygghetskameror i och på fordonen, hållplatser samt resecentrum.	4	3	12
R3	Risk att det uppstår svårigheter med kompetensförsörjning (både vad avser anställda såväl som spetskompetens-konsulter.) Risken inkluderar även lönenivåer samt kostnadsutveckling (takpriser). Åtgärd: Bredda verktygen för rekrytering tex mot mer aktiv rekrytering av seniora roller. Utreder om det är möjligt att i konsultförmedlingsavtalet anpassa de avtalade takpriserna för ett urval av kritiska roller. Inom IT har ett talangprogram startats.	3	3	9
R4	Risk för att kollektivtrafiken utsätts för extraordinära händelser. (naturkatastrofer, riktade attentat, olycka, pandemi etc) Åtgärd: Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra och klargöra verksamheternas olika funktioner rörande krisberedskap. Detta sker i samverkan med övriga aktörer och myndigheter för att skapa en förmåga och robusthet att hantera uppkomna kriser. Västtrafik deltar i flertalet nationella utredningar inom området kring terrordåd och höjd beredskap/krig. Nära samarbete med IKN har etablerats under 2023. I arbetet med uppbyggnad av det civila försvaret och beredskapen pågår kontinuerligt arbete att skapa robusthet för att alltid i så stor utsträckning som möjligt kunna upprätthålla Västtrafiks verksamhet. Om den sätts ur funktion skulle det få allvarliga konsekvenser för samhället och enskilda människor. Arbetet följer den handlingsplan som säkerhetsavdelning tagit fram för perioden 2022 – 2025.	3	3	9
R5	Risk att inte uppfylla lagstiftning på tillgänglighetsområdet (Eus nya tillgänglighetsperspektiv 2025). Åtgärd: För närvarande utreds utvecklingen för att bedöma eventuell framtida påverkan på organisation och ansvar för de områden som innefattas kommer att behöva ses över.	3	3	9
R6	Risk att uppförandekoden inte efterlevs och att hållbarheten i leverantörsleden är svår att säkerställa. Åtgärd: Utvecklad kravställning för hållbara leverantörsled, fortsatt samarbete inom branschen för att utveckla krav och uppföljning, fortsatta revisioner av uppförandekoden. Implementering av den kommande uppdaterade uppförandekoden i kravställning och uppföljning.	4	2	8

Skattning av risker

När riskerna är identifierade är det viktigt att bedöma hur väsentliga de är genom att värdera hur sannolikt det är att risken inträffar samt vilken konsekvens det medför. Konsekvenser kan vara ekonomiska, politiska, tekniska, mänskliga och verksamhetsmässiga.

Sannolikheten för att risken inträffar kategoriseras i fyra nivåer:

Kategori	Grad av sannolikhet	Exempel
Sannolik (4)	Det är mycket troligt att risken inträffar.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Händelsen förväntas inträffa. ➤ Händelsen kan inträffa när som helst.
Möjlig (3)	Det är troligt att risken inträffar.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Händelsen kommer troligen att inträffa under de flesta förhållanden. ➤ Kan förväntas inträffa åtminstone under den kommande 12-månadersperioden.
Mindre sannolikt (2)	Risken inträffar men det är inte troligt.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Händelsen skulle kunna inträffa vid enstaka tillfällen. ➤ Kan inträffa under de kommande 3-5 åren.
Osannolik (1)	Risken kan praktiskt taget inte inträffa.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Händelsen skulle endast kunna inträffa under särskilda förhållanden. ➤ Händelsen har aldrig inträffat förr eller det finns endast enstaka kända fall av händelsen.

Konsekvensen av att en risk inträffar kategoriseras i fyra nivåer:

Kategori	Grad av konsekvens	Exempel
Allvarlig (4)	Konsekvensen är så stor att den inte får inträffa.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verksamhetens existens är ifrågasatt. ➤ Allvarlig förtroendeskada för verksamheten. ➤ Händelser och problem som kräver kraftfulla åtgärder.
Kännbar (3)	Konsekvensen om risken inträffar är att den betraktas som besvärande.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kortvarig men allvarlig förtroendeskada för verksamheten. ➤ Händelser och problem som kräver åtgärd.
Lindrig (2)	Konsekvens om risken inträffar är att den betraktas som liten.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Viss förtroendeskada för verksamheten. ➤ Händelser och problem hanteras inom ramen för löpande verksamhet.
Försumbar (1)	Konsekvensen av risken är obetydlig.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ingen förtroendeskada för verksamheten.

Genom att värdera varje enskild risk utifrån sannolikheten för att risken uppstår och möjliga konsekvenser kan varje risk betygsättas med riskpoäng enligt följande matris:

	Osannolik	Mindre sannolik	Möjlig	Sannolik
Allvarlig	4	8	12	16
Kännbar	3	6	9	12
Lindrig	2	4	6	8
Försumbar	1	2	3	4

För varje identifierad risk som uppnår en viss riskpoäng bör beslut om riskhantering tas efter följande:

- 1-3: Inget agerande krävs. Risken accepteras.
- 4-8: Rutinen/processen bör hållas under uppsikt.
- 9-12: Rutinen/processen skall bevakas. Eventuellt behövs nya regelverk och/eller utbildning av medarbetare. Risken skall, om möjligt, reduceras.
- 13-16: Direkt åtgärd krävs. Risken skall omgående, om möjligt, minimeras.

Genom ovan beskrivna metod underlättas prioritering och väsentliga processer hittas. De rutiner/processer som funnits viktiga förs över till den interna kontrollplanen alternativt en samlad åtgärdsplan.

//